

Text M. Gandhiho, „Experiment se syrovou stravou“¹

1. Strava pro Brahmačariju

Moc a kontrola nad vlastní chutí je prvním úkolem při plnění slibu brahmačariji. Zjistil jsem, že naprostá kontrola chuti umožňuje snadné splnění slibu, a proto jsem začal své stravovací experimenty přizpůsobovat nejen vegetariánství, ale též brahmačariji. Výsledek mých experimentů vyznívá následovně: brahmačarjova strava by měla být omezená, prostá, nekořeněná a – pokud možno – syrová.

Šest let experimentu mi ukázalo, že ideálním jídlem brahmačariji je čerstvé ovoce a ořechy. Absenci vášni, kterou jsem takto získal, jsem do doby než jsem s dietou začal nepoznal. Když žiji pouze z ovoce a ořechů, nevyžaduje brahmačarija z mé strany žádné úsilí. Ovšem od okamžiku, kdy jsem začal pít mléko, se můj slib brahmačarji stal daleko obtížnějším. Nemám vůbec žádné pochyby, že mléčná dieta činí slib brahmačarji daleko namáhavějším. Nevyvozuje z toho však, že žádný brahmačarja nesmí pít mléko. To je potřeba ověřit dalšími experimenty. Jsem však přesvědčen, že správný poměr ovoce a ořechů umožní beze zbytku a s velikými výhodami nahradit mléčnou dietu. Stejně důležitá je pak syrová strava, se kterou jsem také začal experimentovat.

...

Nezvyklý a nečekáný zájem vyprovokoval můj experiment se syrovou stravou. Vyvolal velmi zajímavou a poučnou korespondenci. Vidím, že existuje řada lidí, kteří se stravují syrovou stravou a ještě více těch, kteří se o to již pokusili. Lidé, kteří mi napsali, jistě prominou fakt, že nebudu jejich korespondenci probírat jednotlivě, nicméně všechny mohu ujistit, že všechny návrhy byly pro mě nové a užitečné. Několik z Vás mne požádalo o další zprávy z vývoje mého experimentu.

Tedy experiment stále pokračuje. Byly okamžiky, kdy jsem lehce pochyboval o moudrosti pokračování v experimentu – zejména ve chvílích, kdy mne přepadla mimořádná slabost, ale má víra ve správnost teorie syrové stravy a má zaujatost pro tuto myšlenku mi vždy v ukončení experimentu zabránily. Tento experiment nemá pouze význam zdravotní, ale také ekonomický, morální a duchovní. Je velmi důležitý pro indické pracující, kteří musí

---

¹ Doslovná citace je z knihy Diet and Diet Reform a je časově řazenou sekvencí článků z Young India. Viz GÁNDHÍ, M. K. *Diet and Diet Reform*. Ahmedabad : Navajivan Publishing House, 1995, s. 14 – 33. ISBN 81-7229-062-4

v různých částech naší země namáhavě pracovat. Syrová strava překonává všechny těžkosti, protože zlepši kvalitu jakéhokoliv jídla v jakékoliv provincii. Ale o tom víc až s experimentem pokročím. Zatím však mohu konstatovat, že syrová strava mi nezpůsobuje žádné těžkosti. Doktor Ansari, který mé tělo zná velmi dobře, mne v poslední době prohlédl 5 krát a konstatoval, že jsem nikdy nebyl tak zdravý.

....

A nyní mohu čtenáři říci, jakou syrovou stravu používám:

<i>Naklíčená pšenice</i>	<i>tolas</i>	<i>8</i>
<i>Drcené mandle</i>		<i>4</i>
<i>Nedrcené mandle</i>		<i>1</i>
<i>Zelenina (dýně, okurka atd.)</i>		<i>16</i>
<i>Čerstvé ovoce</i>		<i>20</i>
<i>Citróny</i>		<i>2</i>
<i>Med</i>		<i>4</i>

Určené množství není definitivní, ale blíží se dokonalým hodnotám. Čtenář může vynechat med a nahradit ho gurem ....

Lidé, kteří spolupracují na mém experimentu, užívají:

<i>Naklíčená pšenice</i>	<i>tolas</i>	<i>20</i>
<i>Drcené mandle</i>		<i>8</i>
<i>Zelenina (dýně, okurka atd.)</i>		<i>16</i>
<i>Ořechy</i>		<i>8</i>
<i>Citróny</i>		<i>4</i>
<i>Mléko</i>		<i>1</i>

Přičemž množství mléka je minimální. Ti, kteří potřebují více mléka, si je mohou přidat.

...

Namísto slibného vývoje vás musím seznámit s tragédií, která se udála tento týden. Přes veškerou pečlivost v experimentu se syrovou stravou jsem musel svůj pokus přerušit. Mírná, ale stálá úplavice mě uvrhla do lože a přinutila mne nejen jíst vařenou stravu, ale též pít kozí mléko. Doktor Harilal Desai se na můj pokyn pokusil sestavit stravu tak, abych nemusel pít

mléko, ale úbytek váhy a podkožní krvácení ukončily i tento pokus ... moji spolupracovníci také ukončili pokus se syrovou stravou až na čtyři, z nichž jeden požívá syrovou stravu více než rok se skvělými výsledky.

Je jasné, že za mým neúspěchem stojí má chyba s poměrem nemléčné, nevařené stravy. Dobrým složením takové stravy dosáhneme daleko lepších výsledků než se stravou mléčnou či vařenou. Ti, kteří v experimentu pokračují nesmí přestat jen proto, že mě – díky mým chybám – postihl neúspěch. Bůh chce, abych ve svých experimentech pokračoval (zabývám se jimi již od svých 18 let a neutrpěl jsem nikdy žádné vážné ohrožení svého zdraví. Dokud mne bude Bůh chtít na tomto světě, ochrání mne před nebezpečím smrti a nenechá mne v mých experimentech zajít za optimální mez).

...

Základem naší národní stravy by měla být syrová strava a veganství. “

Řešení naleznete na následující straně.

Řešení:

Text je srozumitelný, a tedy i přístupný.

Aktoři textu: „*syrová strava*“, „*strava tepelně upravovaná a mléčná*“, „*experiment*“, „*Gándhí zastupující člověka*“.

Všechny vlastnosti (nesené zejména zpřídavněnými podstatnými jmény, přídavnými jmény, určujícími příslovci apod.) spojené se syrovou stravou jsou kladné (viz: *ideální jídlo, ... brahmačarja pak nevyžaduje úsilí, má význam ekonomický, zdravotní, morální, překonává všechny těžkosti, nezpůsobuje těžkosti, dosáhneme lepších výsledků*) a naopak vlastnosti připisované mléčné a vařené stravě jsou záporné (*obtížnější, namáhavější*). Pokud se realita syrové stravy ukáže v jiném světle, nastupuje aktér experiment a Gándhí, kterým „špatné“ nepředpokládané výsledky Gándhí „přilepí“ na místo syrové stravy. (Je jasné, že za neúspěchem stojí má chyba s poměrem apod.) Aktér syrová strava je nenapadnutelný.

Text je tedy emocionální, černobílý a fundamentalistický.

Východiska textu jsou:

1. *Syrová strava je vhodná, zdravá a morální, bez ohledu na konkrétní výsledky jakýchkoliv pokusů.*
2. *Experiment tuto pravdu buď prokáže nebo je chybný.*

Text je logicky nekonzistentní.

Doplňek:

První vrstva textu – a zde musíme vzít v úvahu i publikum, ke kterému se Gándhí obrací - čtenáře (bez ohledu na to, co se v textu říká) přesvědčuje o existenci vědecké, či spíše vědeckým poznáním podložené metody, vycházející z experimentu a empirické zkušenosti. Důraz na přesné aplikování poměru jednotlivých složek stravy, podané grafy (některé jsem z ohledem na rozsah citace vynechal), zdánlivé poučení se ze zkušenosti – to vše odkazuje na empirický základ Gándhího pokusů. Řečeno velmi stručně, bez ohledu na to, co se v textu píše, nám text jednoznačně oznamuje, že Gándhí vědecky, a především empiricky zkoumá možnosti syrové stravy. Pochopit, že v této rovině Gándhího text klame, není jistě po provedené analýze problém.

Gándhí zde používá velmi podivnou „vědeckou“ metodu, která vychází z předem známých „pravd o sobě“, a která není závislá na výsledcích konaného experimentu. Syrová strava je nejlépe vhodná pro člověka a experiment musí probíhat tak dlouho, dokud to neprokáže, tzn. experiment nestvrzuje Gándhího předpoklad, ale naopak – úspěšnost experimentu se ověřuje

souladem s hypotézou-východiskem. Je jasné, že se jedná – a nic na tom nemění fakt, že Gándhí tak nečiní vědomě – o pseudo-vědecký text.